
Chiến tranh kinh tế

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng

Thế kỷ 20 được đánh dấu bằng hai cuộc thế chiến, chiến tranh lạnh giữa Hoa Kỳ và Xô Viết và địa vị độc tôn của Hoa Kỳ sau khi Nga Xô Viết sụp đổ. Nhưng tư thế siêu cường quốc độc nhất của Hoa Kỳ trong gần 30 năm qua là một tư thế bấp bênh, chỉ chờ đợi để bị thay thế bằng một cân bằng chính trị địa dư khác của toàn cầu.

Thế kỷ 21 được mô tả là thế kỷ của Á Châu, trong đó Trung Hoa giữ vai trò quan trọng và sẽ cầm đầu trong cuộc tranh hùng giữa những giá trị cố hữu của Tây Phương đã nắm thế thượng phong từ hơn 200 năm nay và những giá trị đang lên của Đông Phương. Như thế một cuộc chiến tranh toàn diện giữa Hoa Kỳ và Trung Hoa là điều không thể không xảy ra trong vòng vài thập niên đến. Tuy nhiên cuộc chiến tranh của thế kỷ 21 sẽ không phải như những tranh chấp thuần túy bằng quân sự như đã xảy ra trong thế kỷ 20. Chiến tranh này sẽ đặt trọng tâm về kinh tế, về văn hóa và về ngoại giao, chính trị giữa hai cường quốc Hoa Kỳ và Trung Hoa.

Một đặc điểm khác của tranh chấp giữa Hoa Kỳ và Trung Hoa sẽ là một cuộc chiến tranh không chính thức, không loan báo, không có tối hậu thư. Và sẽ bắt đầu bắt những xung đột nhỏ, mơ hồ, trên bình diện hạn hẹp, để mở rộng và lan dần sang nhiều địa hạt khác nhau, không có mốc cứ của thời gian để xác định rõ ràng khi nào chiến tranh đã xảy ra và bắt đầu như thế nào. Chính vì thế, những diễn biến gần đây cho thấy cuộc chiến tranh giữa Hoa Kỳ và Trung Hoa có lẽ đã xảy ra sớm hơn mọi người dự đoán. Và đã bắt đầu bằng một cuộc chiến kinh tế giữa hai cường quốc này, đã bắt đầu trong vòng vài tháng qua và đang tiếp tục diễn tiến.

Mọi sự khởi đầu bằng quả bóng địa ốc của Hoa Kỳ vỡ tan từ mùa hè năm 2007, tiếp nối bằng khủng hoảng về tín dụng trong mùa thu, kéo dài đến bây giờ vẫn chưa thấy

có chút ánh sáng ở cuối đường hầm. Để chống trả với những khó khăn về kinh tế này, Ngân Hàng Trung Ương Hoa Kỳ là Federal Reserve Bank đã cho giảm lãi suất từ 5.25% xuống còn có 2% trong vòng gần năm qua. Tuy nhiên đe dọa về suy thoái kinh tế dẫn dắt đến một khủng hoảng kinh tế trầm trọng vẫn còn đó và tình hình vẫn chưa thấy sáng sủa lắm.

Một hậu quả nguy hiểm đã xảy ra với chính sách cắt lãi suất của Ngân Hàng Trung Ương và quyết định cứu vãn kinh tế của chính quyền Bush là trả lại thuế cho dân để dân chúng tiêu xài và kích thích kinh tế, hy vọng sẽ làm gia tăng mức sinh hoạt kinh tế và cứu nguy cho đe dọa về suy thoái. Đó là đồng Mỹ Kim mất giá thê thảm so với các tiền tệ khác, cũng như giá dầu hòa tăng phi mã, từ 80-90 đô la một thùng, tăng lên thành 135 đô la luân lẽ qua, và có hy vọng sẽ leo đến 200 đô la một thùng cuối năm nay. Giá dầu tăng sẽ làm lạm phát tăng cao và một tình trạng cực kỳ nguy hiểm cho kinh tế sẽ xảy ra là nạn lạm thoái kinh tế, stagflation, vừa suy thoái vừa lạm phát, làm kinh tế khủng hoảng vô cùng trầm trọng, khó cứu vãn được.

Thực sự chu kỳ kinh tế, phát triển kinh tế được tiếp nối bằng suy thoái và rồi phát triển trở lại, là một định luật về kinh tế và đã xảy ra thường xuyên trước kia, tuy trong vài thập niên gần đây, chu kỳ này được kéo dài bằng những giai đoạn phát triển dài hơn và suy thoái ngắn cũng như nhẹ hơn. Nhưng lần này khác hẳn vì những khó khăn thấy trầm trọng hơn nhiều cũng như những biện pháp giải quyết của Federal Reserve Bank và của chính quyền gần như vô hiệu quả. Và câu hỏi được đặt ra là có thể nào những khó khăn kinh tế hiện tại của Hoa Kỳ đã có những bàn tay thù nghịch dính vào để khuấy động cũng như để làm suy yếu Hoa Kỳ về kinh tế và theo một chủ trương được hoạch định sẵn để chống đối Hoa Kỳ trên nhiều phương diện.

Thủ phạm đáng nghi nhất trong âm mưu làm suy yếu Hoa Kỳ về kinh tế chính là Trung Hoa. Và lý do để mọi nghi ngờ được đặt trọng tâm

vào quốc gia này vì Trung Hoa hiện đang có đầy đủ khả năng để làm chuyện đó, cũng như Trung Hoa sẽ được hưởng lợi trên nhiều phương diện, không nhất thiết về kinh tế nhưng về chính trị địa dư, cân bằng lực lượng quân sự, cũng như về ngoại giao và chính trị với các quốc gia khác trên toàn cầu. Tại sao Trung Hoa có khả năng để ảnh hưởng rộng lớn trên kinh tế Hoa Kỳ? Câu trả lời giản dị là vì Trung Hoa là chủ nợ của Hoa Kỳ và Hoa Kỳ càng ngày càng lệ thuộc vào Trung Hoa để giữ vững về kinh tế. Trung Hoa sản xuất hàng hóa sang Hoa Kỳ và toàn cầu, đem lại số lượng ngoại tệ khổng lồ và đã đem đầu tư gần như hoàn toàn vào công nghệ phiếu Treasury của Hoa Kỳ. Đây là hình thức Trung Hoa cho Hoa Kỳ vay tiền để tài trợ những thâm thủng về ngân sách trong hàng mấy chục năm nay. Số nợ dưới hình thức công khố phiếu Treasury bonds này lên đến hàng ngàn tỷ, trillions Mỹ Kim.

Nhờ Trung Hoa đổ tiền vào mua Treasury bonds của Hoa Kỳ, lãi suất tại Hoa Kỳ được giữ thấp, giúp cho phát triển kinh tế tại ngay Hoa Kỳ. Ngoài ra khi Trung Hoa mua Treasury bonds, giá trị của đồng đô la được giữ vững so sánh với tiền tệ các xứ khác. Điều này cũng làm Trung Hoa hưởng lợi vì bằng cách dùng tiền lời bán hàng hóa trên toàn cầu mua Treasury bonds của Hoa Kỳ, Trung Hoa giữ cho giá trị của đồng quan, gọi là nhân dân tệ renminbi, được theo sát với đồng Mỹ Kim không thay đổi mấy. Sự ổn định về tiền tệ của đồng quan làm lạm phát tại Trung Hoa bị kiểm soát chặt chẽ và giúp phát triển kinh tế thêm cho xứ này. Như vậy cả hai xứ đều hưởng lợi nhưng phần lợi lớn vẫn nghiêng về Trung Hoa.

Cán cân về kinh tế giữa hai xứ càng ngày càng chênh lệch. Trong năm 2007, mậu dịch giữa Hoa Kỳ và Trung Hoa lên đến mức 387 tỷ Mỹ Kim hàng hóa trao đổi giữa hai nước. Nhưng đa số là hàng Trung Hoa bán sang Hoa Kỳ với con số là 322 tỷ Mỹ Kim đồ Tàu bán cho Hoa Kỳ. Phần nhỏ nhoi còn lại là hàng Hoa Kỳ xuất cảng sang Trung Hoa! Điều tệ hại và nguy hiểm hơn cho Hoa Kỳ

là trước kia Trung Hoa sống nhờ bán hàng sang cho Hoa Kỳ. Nhưng những năm sau này, Trung Hoa đã bán đồ cho cả thế giới. Và mức hàng hóa xuất cảng sang Hoa Kỳ bây giờ chỉ còn là 20% trên tổng số xuất cảng toàn cầu của Trung Hoa. Điều đó có nghĩa Trung Hoa đã bớt lệ thuộc vào Hoa Kỳ như một thị trường tiêu thụ và đã có khả năng bán sang nhiều thị trường các quốc gia khác để bù lại nếu vì một cơ gì Hoa Kỳ không mua đồ của Trung Hoa nữa.

Ý thức được điều này đã làm Trung Hoa lên mặt và đã tỏ ra thái độ công khai không cần đến Hoa Kỳ mấy như trước. Đồng thời với số nợ lớn lao cho Hoa Kỳ vay và khả năng ảnh hưởng rộng lớn trên kinh tế Hoa Kỳ, các viên chức trong chính quyền Trung Hoa đã tỏ ra hung hăng và phách lối hơn trước. Như Xia Bin, giám đốc trung tâm nghiên cứu phát triển kinh tế của hội đồng quốc gia Trung Hoa, tuyên bố Trung Hoa nên dùng sức mạnh kinh tế của mình để ảnh hưởng trên đồng đô la của Hoa Kỳ và để làm bàn đạp cho những thương lượng về mậu dịch giữa hai nước. Tháng 8/2007, hai viên chức làm việc cho viện nghiên cứu về kinh tế của chính quyền Trung Hoa công khai tuyên bố là Trung Hoa có khả năng làm cho đồng Mỹ Kim bị sụp đổ nếu muốn! Đây là một hành động thách đố ra mặt của chính quyền Trung Hoa khi Hoa Kỳ tìm cách áp lực xứ này thả nổi đồng quan để làm giảm những chênh lệch hiện nay về mậu dịch giữa hai nước.

Thực sự những tuyên bố này tuy hung hăng và phô trương nhưng phản ánh sự thật và tình trạng yếu kém và thê thảm của kinh tế Hoa Kỳ hiện tại. Vì chỉ cần Trung Hoa giảm không mua công khổ phiếu Treasury bonds của Hoa Kỳ mỗi tháng, đồng đô la sẽ suy sụp và mất giá nặng ngay. Cũng như lãi xuất tại Hoa Kỳ sẽ tăng lên nhiều và làm các công ty của Hoa Kỳ bị thiệt hại nặng vì khó đi vay hơn trước, kết quả làm kinh tế Hoa Kỳ xuống dốc thêm. Một nghiên cứu của Quỹ Tiền Tệ quốc tế IMF đã tính rằng nếu đồng đô la mất giá quá nhanh, thị trường chứng khoán và thị trường trái phiếu suy sụp đi 10%, mức giàu có

của những người đầu tư tại Hoa Kỳ sẽ mất đi 1.3 trillions Mỹ Klm, bằng với 11% của tổng sản lượng quốc gia GDP. Điều đó có nghĩa nếu Trung Hoa chỉ ngưng không mua công khổ phiếu, chưa nói đến bán tổng bán tháo ra, đồng đô la sẽ mất giá thê thảm và kinh tế Hoa Kỳ sẽ thiệt hại tức khắc ngay 11%, nghèo hơn trước nhiều! Nếu Trung Hoa quyết định không giữ những Treasury bonds này nữa và bán hết, kinh tế Hoa Kỳ sẽ sụp liền tại chỗ!

Ngoài ra giá dầu hoả hiện nay cũng là một vũ khí của Trung Hoa để làm hại Hoa Kỳ. Điều ít người để ý đến là giá dầu hoả tăng cao đã làm mức tiêu thụ tại Hoa Kỳ về năng lượng giảm đi, điều không xảy ra đã hàng mấy chục năm nay. Những giá dầu hoả vẫn không giảm xuống theo với định luật cung cầu tại Hoa Kỳ. Lý do là Trung Hoa hiện nay đã mua rất nhiều dầu hoả trên thị trường nhiên liệu toàn cầu để dự trữ và sửa soạn cho kỳ Thế Vận Hội Bắc Kinh mùa hè 2008 này. Vì sự tích trữ này của Trung Hoa và những nhà đầu tư theo nhau nhảy vào mua, giá dầu không xuống được và chỉ còn đường đi lên, có thể tăng dần 150 đến 200 đô la một thùng vào cuối năm.

Hành động này của Trung Hoa có thể coi như một cố gắng đồng điệu với những chính quyền không thân thiện với Hoa Kỳ như Venezuela với Tổng Thống Hugo Chavez, Iran với Ahmadinejad, Nga với Putin và ngay cả Saudi Arabia, nhằm làm tăng giá dầu hoả lên tối đa và làm suy yếu Hoa Kỳ về kinh tế. Trung Hoa phải tìm cách để thu mua năng lượng vì phải nhập cảng hằng 2/3 số lượng dầu hoả cho việc phát triển kỹ nghệ. Trong khi đó Trung Hoa lúc nào cũng nghi ngờ Hoa Kỳ tìm cách ngăn chặn và kiềm tỏa về năng lượng.

Những cố gắng gần đây của Trung Hoa như ve vãn Hugo Chavez để Venezuela bán thẳng dầu sang Trung Hoa thay vì xuất cảng sang Hoa Kỳ, mua những hãng dầu và năng lượng của Gia Nã Đại, cạnh tranh và khai thác những mỏ dầu tại các xứ cộng hòa cũ của Sô Viết, hay các mỏ dầu tại Phi Châu...đều nhằm mục đích giữ độc lập về tiếp

tế năng lượng và sửa soạn cho một cuộc tranh hùng với Hoa Kỳ, không để bị cắt đứt đường tiếp tế năng lượng. Vì thế giữ cho giá dầu cao như hiện tại hay còn tăng thêm nữa trong tương lai là một vũ khí lợi hại để hại trong cuộc chiến tranh về kinh tế với Hoa Kỳ và giữ lợi thế cho Trung Hoa.

Điều hiển nhiên là khi giá dầu cao, kinh tế Hoa Kỳ đi vào lạm phát và suy thoái, sẽ làm mức tiêu thụ tại Hoa Kỳ giảm xuống. Trong khi đó Trung Hoa vẫn tiếp tục gia tăng tiêu thụ về dầu hoả, nhằm giữ mức cầu trên toàn cầu cao, sẽ làm giá dầu tăng lên nữa và các nước sản xuất dầu sẽ đổ xô đến bán cho Trung Hoa, giữ an toàn cho con đường tiếp tế năng lượng của mình, tạo thêm uy thế với các xứ sản xuất dầu hoả, đồng thời làm ảnh hưởng của Hoa Kỳ suy giảm tại các vùng đất chiến lược quan trọng. Đây là hành động một mũi tên bắn hai ba con chim, lợi đủ đường cho Trung Hoa, đồng thời làm thiệt hại nặng cho Hoa Kỳ.

Tại sao Trung Hoa chọn thời điểm này để gây ra cuộc chiến về kinh tế với Hoa Kỳ. Thực sự cuộc chiến đã bắt đầu từ hơn một năm nay và do chính Hoa Kỳ mở màn trước! Những tiết lộ gần đây như hàng hóa của Trung Hoa không tin cậy được, kem đánh răng có chất độc, thực phẩm cho thú vật có độc tố ăn vào bị chết, đồ chơi có chì nguy hiểm cho trẻ em, thuốc men làm tại Trung Hoa toàn đồ giả như thuốc heparin làm loãng máu sản xuất tại Trung Hoa làm cả chục bệnh nhân tại Hoa Kỳ bị chết.. có thể coi như một phong trào nhằm triệt hạ nền kinh tế xuất cảng của Trung Hoa. Điều đáng chú ý như vụ kem đánh răng có chất độc hay thuốc ho có độc tố làm cả trăm người bị chết tại Panama thực sự đã được Hoa Kỳ biết trước từ sáu bảy năm nay nhưng để nguyên không nói gì, bây giờ mới tung ra một loạt cùng với những vụ khác để triệt hạ Trung Hoa!

Hoa Kỳ và Tây Âu thấy Trung Hoa đã lên quá mạnh về kinh tế và trở thành một đe dọa nặng nề nên bắt đầu tìm cách ngăn chặn và kéo xứ này đi xuống. Những cố

gắng như nói trên nhằm làm mất uy tín về hàng hóa Tàu là một phương cách. Cách khác là áp lực Trung Hoa để thả nổi đồng quan, bắt cho tăng giá so với Mỹ Kim và đồng Euro để hàng hóa của Hoa Kỳ và Tây Âu có thể cạnh tranh được. Vì thế cuộc chiến về kinh tế có thể nói đã do chính Hoa Kỳ và Tây Âu khởi sự khi thấy những sai lầm của mình về đầu tư quá nhiều vào Trung Hoa trong ba mươi năm nay đã tạo cho xứ này trở thành cường quốc kinh tế, gây thiệt hại nặng cho Tây Phương. Nhưng tính toán sai lầm tiên khởi về đầu tư này còn bị nặng hơn khi những nhà cầm quyền tại Hoa Kỳ và Tây Âu không biết dùng những biện pháp thích ứng sớm sủa để ngăn chặn Trung Hoa, đợi đến khi quá muộn, xứ này đã biến thành con quái vật khổng lồ đầy hung hăng, mới tìm cách ngăn chặn và không còn kịp nữa.

Vì thế những khó khăn gần đây của Hoa Kỳ như khủng hoảng tín dụng, đồng đô la mất giá, giá dầu hoá tăng quá cao có thể coi như một phần do những biện pháp trả đũa của Trung Hoa trước những áp lực của Hoa Kỳ về ngăn chặn xuất cảng hàng hóa của Trung Hoa và áp lực về tài chánh và tiền tệ trên xứ này. Ngoài ra trên phương diện chiến lược quân sự, chính sách kiểm tỏa của Hoa Kỳ nhằm bao vây Trung Hoa với Nhật Bản tại Đông Bắc Á Châu, Ấn Độ tại Tây Nam Á Châu, Việt Nam tại Đông Nam Á là mũi gai nhọn đâm vào Trung Hoa từ bao lâu nay. Trung Hoa chỉ dễ thở hơn khi Hoa Kỳ bị sa lầy tại Iraq và bộ trưởng quốc phòng Rumsfeld, cha đẻ của chiến lược kiểm tỏa này bị mất chức. Nhưng với cuộc bầu cử sắp đến và một chính quyền mới lên thay Bush, cuộc chiến Iraq sẽ được giải quyết nhanh chóng hơn và nhiều phần Hoa Kỳ sẽ quay chú ý lại về đe dọa quân sự của Trung Hoa trên địa bàn Á Châu.

Làm suy yếu Hoa Kỳ về kinh tế, dẫn dắt đến một cuộc đại khủng hoảng sẽ làm Hoa Kỳ kiệt quệ và tiềm năng yếu đi nhiều. Khi kinh tế quá thảm hại, những chi tiêu về quân sự sẽ bị cắt giảm và ưu thế về quân sự của Hoa Kỳ sẽ đi xuống theo. Khi

đó Trung Hoa có thể gia tăng về lực lượng quân sự của mình một cách tối đa, không sợ Hoa Kỳ dòm ngó và ngăn chặn. Tuy Trung Hoa cũng bị thiệt hại theo khi kinh tế toàn cầu lâm vào đại khủng hoảng, nhưng những thiệt hại cho Trung Hoa sẽ không thấm thía gì so với Hoa Kỳ và hy vọng sau cơn khủng hoảng toàn cầu, cán cân về lực lượng sẽ thay đổi hẳn đem lại lợi thế cho Trung Hoa.

Đằng khác chính quyền cộng sản có sự kiểm soát quần chúng chặt chẽ hơn nên không sợ bị dân nổi loạn vì kinh tế đi xuống. Và theo kinh nghiệm từ thời Mao Trạch Đông, chính quyền cộng sản Tàu sẽ sẵn sàng hy sinh kinh tế cho chính trị và cho quân sự để củng cố chế độ và để gia tăng ưu thế cho Trung Hoa trên chính trị toàn cầu.

Tóm lại cuộc chiến tranh kinh tế giữa Trung Hoa và Hoa Kỳ đã bắt đầu và những diễn biến gần đây cho thấy Trung Hoa là thủ phạm góp phần không nhỏ cho những khó khăn về kinh tế của Hoa Kỳ hiện tại. Cuộc chiến kinh tế này có lan rộng thêm và dẫn dắt đến những tranh chấp khác hay có kéo toàn cầu vào một cuộc đại khủng hoảng nặng nề hơn thời kỳ Depression của thập niên 30's hay không, điều đó chỉ thời gian mới cho chúng ta biết rõ được.

Khuất Phong Nguyễn Đình Phùng
<http://www.nguyendinhphung.com/>